

Hartolan kunnan kotoutumisohjelma

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
2. Maahanmuuttajat Hartolan kunnassa	2
3. Hartolan kunnan kotoutumisohjelma.....	3
3.1. Kotoutumisohjelmaan sisältyvät lakisääteiset kotoutumispalvelut	3
3.2. Kotoutumisohjelman toteutustapa, vastuutahot ja yhteistyö.....	4
3.2.1. Kotoutumisohjelman kotoutumislain mukaiset kotoutumispalvelut	4
3.2.2. Kotoutumisohjelman muut kuin kotoutumislain mukaiset palvelut	5
4. Seuranta ja arviointi.....	6
5. Tiedottaminen ja viestintä	6

1. Johdanto

Laki kotoutumisen edistämisestä (681/2023) eli ns. kotoutumislaki säättää kunnan velvollisuuksista kotoutumista edistävien palvelujen järjestämisessä. Kotoutumislain 10§ koskee maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden ohjaus- ja neuvontapalveluja, ja 13§ velvoittaa kunnan järjestämään kotoutumisohjelman, joka on kunnan järjestämä kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuus. Kotoutumisohjelman vähimmäisisältö kuvataan 13§. Lisäksi kotoutumislain 13§ todetaan, että kunnan on laadittava kotoutumisohjelmaa kuvaava asiakirja, jossa kuvataan kotoutumisen alkuvaiheen palvelut, palveluiden vastuutahot sekä palveluihin liittyvä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa.

Kotoutumisohjelmaa kuvaava asiakirja on toimitettava ELY-keskukselle 5.12.2024 mennessä. TEM:n kuntiin 19.6.2024 lähettämän kirjeen ("KIRJE KUNNILLE KOTOUTUMISLAIN MUKAISEN KOTOUTUMISOHJELMAN JÄRJESTÄMISESTÄ KUNNASSA JA KOTOUTUMISLAIN MUKAISTEN KORVAUSTEN MAKSATUKSEN EDELLYTYKSISTÄ 1.1.2025 ALKAEN") mukaan "Kirjallisen asiakirjan tarkoituksena on helpottaa kotoutumisohjelmien seurantaa sekä selkeyttää eri toimijoiden vastuita ja yhteistyötä eri palveluiden järjestämisessä. Myös kotoutumisohjelman saavutettavuuteen kohderyhmille on tärkeää kiinnittää huomiota kotoutumisohjelmaa suunniteltaessa ja kuvattaessa."

Kunnan kotoutumisohjelmaa kuvaavan asiakirjan minimisisältö:

1. Kuvaus kotoutumisen alkuvaiheen palveluista, vastuutahoista sekä palveluihin liittyvä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa;

2. Kuvaus kotoutumisohjelmaan sisältyvien kotoutumislain edellyttämien palveluiden toteutustavasta. Kuvaukseen sisällytetään kunnassa tarjolla olevat mahdolliset muut kuin lakisääteiset kotoutumista edistävät palvelut, mukaan lukien järjestöjen tuottamat palvelut;
3. Muut mahdolliset kotoutumista edistävät palvelut (mm. kulttuuri-, nuoriso-, kirjasto- ja liikuntapalvelut).;
4. Kuvaus palveluiden kohderyhmistä;
5. Kuvaus kotoutumisohjelman saavutettavasta asiakasviestinnästä;
6. Kuvaus palveluiden seurannasta sekä
7. Suunnitelma kotoutumisohjelman päivittämistä

Kunnassa kotoutumisohjelmaa ja kotoutumisohjelmaa kuvaavaa asiakirjaa koordinoivat hyvinvointikoordinaattori Johanna Huttunen ja kunnanjohtaja Jarkko Seppälä. Kunnan vastuulla olevaa kotoutumisen edistämistä koordinoi kunnan johtoryhmä. Päijät-Hämeen liitto koordinoi syyskaudella 2024 kotoutumisohjelmaa valmistelevaa työryhmää, jossa kuntien edustajat valmistelivat yhteisesti kotoutumisohjelmaa. Myös Päijät-Hämeen hyvinvointialueen ja Päijät-Hämeen työllisyysalueen edustajat vierailivat ryhmässä. Hartolan kunnan kotoutumisohjelman ja sitä kuvaavan asiakirjan valmistelussa on hyödynnetty myös International House Lahden asiantuntemusta.

Hartolan kunnan kotoutumisohjelmaa kuvaava asiakirja toimitetaan ELY-keskukselle 5.12.2024 mennessä ja viedään tiedoksi Hartolan kunnanhallitukselle. Kotoutumisohjelma kuvaava asiakirja julkaistaan kunnan kotisivuilla, ja siitä tiedotetaan myös sosiaalisen median välityksellä.

2. Maahanmuuttajat Hartolan kunnassa

Vuonna 2023 Hartolassa oli 86 vieraskielistä, vieraskielisten osuus 3,4 %. Ulkomaan kansalaisia oli 71 ja ulkomaan kansalaisten osuus 2,8 %. Ulkomailla syntyneitä oli 92, ja ulkomailla syntyneiden osuus 3,6 %. Ulkomaalaistaustaisia 87, ja ulkomaalaistaustaisten osuus 3,4 %. Syntymävaltioina oli jokin Euroopan maa 67 henkilöllä, joista entinen Neuvostoliitto 22 henkilöllä ja Viro 19 henkilöllä. Aasiassa syntyneitä oli 20, joista Filippiineillä 12. Amerikassa ja Afrikassa syntyneitä oli alle viisi.

Tilapäistä suojelua saavia ukrainalaisia oli Hartolassa 18.9.2024 alle viisi henkilöä. Hartola myös saa laskennallista korvausta alle viidestä henkilöstä.

Ulkomaalaisia työttömiä työnhakijoita oli Hartolassa 8 elokuussa 2024.

Maahanmuuttajien palveluiden järjestämistä vaikeuttaa se, että kunnalla ei ole tietoa maahanmuuttajien taustasta, koulutustasosta, työmarkkina-asemasta ja muista olennaisista tekijöistä.

Itä-Hämeen opistossa toimii aikuislukio, jonka opiskelijoista valtaosa on kv-opiskelijoita. Opiskelijoita lukiossa on n. 60, joista yli 90 % on ulkomaalaistaustaisia. Kansalaisuuksia on n. 10. Ulkomaalaistaustaisten lukio-opinnot kestävät 3–4 vuotta, aika on riippuvainen opiskelijoiden suomen kielen taidoista. Lähes kaikki opiskelijat asuvat opistolla lukuvuoden ajan, sillä opisto on sisäoppilaitos. Jotkut asuvat Hartolan kylällä koko vuoden ja käyvät opintojen ohessa töissä hartolalaisissa yrityksissä. Osa opiskelijoista muuttaa pitkäksi kesälomaksi kylälle ja on Hartolassa kesätöissä. Hartolassa ei ole ammatillista oppilaitosta tai korkea-asteen koulua, välimatkat ovat pitkiä isompiin kaupunkeihin ja julkiset kulkuyhteydet todella rajalliset, joten Hartola ei ole potentiaalinen asuinkunta muille kv-opiskelijoille kuin aikuislukiota suorittaville maahanmuuttajille.

3. Hartolan kunnan kotoutumishjelma

3.1. Kotoutumishjelmaan sisältyvät lakisääteiset kotoutumispalvelut

Seuraavassa on kuvattu kotoutumislain edellyttämät kotoutumishjelmaan sisältyvät kotoutumisen alkuvaiheen palvelut. Näiden lisäksi kotoutumishjelmassa kuvataan myös kunnan muita alkuvaiheen kotoutumista edistäviä palveluita (mm. kulttuuri-, nuoriso-, kirjasto- ja liikuntapalvelut). Lisäksi kunnassa on muuta koulutusta ja palveluita, jotka edistävät suomen ja ruotsin kielen osaamista, luku- ja kirjoitustaitoa, yhteiskunta- ja työelämävalmiuksia sekä työllistymistä ja yrittäjyyttä.

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi (KotoL 14 ja 15§)

Kunnan on tietyissä tilanteissa arvioitava maahanmuuttajan osaaminen ja kotoutumisen palvelutarpeet. Arvioinnissa selvitetään mm. osaaminen, työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet, mahdolliset palvelutarpeet, maahanmuuttajan tavoitteet ja toiveet, aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito, työllistymisen ja kotoutumisen edellytyksiin vaikuttava työ- ja toimintakyky sekä muut työllistymiseen ja kotoutumiseen merkittävästi vaikuttavat tekijät.

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi laaditaan monialaisesti yhdessä hyvinvointialueen kanssa, mikäli maahanmuuttaja on esimerkiksi pakolainen, ihmiskaupan uhri, tai hänen kotoutumisensa edistäminen muutoin edellyttää palvelujen yhteensovittamista.

Kotoutumislaisissa (681/2023) on tarkemmat kuvaukset mm. siitä, kenelle osaamisen ja palvelutarpeen arviointi tai monialainen osaamisen ja palvelutarpeen arviointi laaditaan, sekä arviointien sisällöstä.

Kotoutumissuunnitelma (KotoL 16 ja 17§)

Mikäli maahanmuuttajalle on tehty osaamisen ja palvelutarpeen arviointi, hänelle voidaan tarvittaessa laatia kotoutumissuunnitelma kotoutumisensa edistämiseksi. Kotoutumissuunnitelma laaditaan monialaisesti yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa, jos monialaisessa arvioinnissa on ilmennyt kotoutumista edistävien palveluiden yhteensovittamista edellyttävä palvelutarve.

Kotoutumissuunnitelman tavoitteista, sisällöistä, laatimisesta, kestosta ja päättymisestä sekä kotoutuja-asiakkaan velvollisuudesta noudattaa kotoutumissuunnitelmaa säädetään tarkemmin kotoutumislain 18–20§ ja 22–24§. Perheiden kotoutumissuunnitelmaa kuvataan kotoutumislain 21§.

Monialainen yhteiskuntaorientaatio (KotoL 25§)

Kunnan on järjestettävä kotoutuja-asiakkaille yhteiskuntaorientaatio mahdollisuuksien mukaan heidän äidinkiellään tai muutoin hyvin osaamallaan kielellä ottaen huomioon kotoutuja-asiakkaiden kunnassa esiintyvät palvelu- ja kielelliset tarpeet. Monikielisen yhteiskuntaorientaation voi toteuttaa kunta tai palveluntuottaja.

Yhteiskuntaorientaation on vähintään sisällettävä tietoa Suomessa asumisesta, elämisestä ja työskentelemisestä, suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta sekä yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällöstä ja toteuttamisesta.

Kotoutumiskoulutus ja kielitaidon päättöttestaus (KotoL 26 ja 27§)

Kunta vastaa siitä, että kunnassa on tarjolla kotoutumiskoulutusta kunnassa asuvien kotoutuja-asiakkaiden tarvetta vastaavasti. Kunnan on ohjattava kotoutuja-asiakas, joka ei ole oppivelvollinen, osallistumaan kunnan tai muun tahon toteuttamaan kotoutumiskoulutukseen. Osana kotoutumiskoulutusta järjestetään suomen tai ruotsin kielitaidon päättöttestaus.

Työnhakijaksi rekisteröityneen kotoutuja-asiakkaan kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena, josta säädetään työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa. Kotoutumiskoulutus voidaan toteuttaa myös omaehtoisena opiskeluna.

Kotoutumiskoulutukseen sisältyy suomen tai ruotsin kielen opetusta; ammatillisten tai muiden työelämässä tarvittavien valmiuksien opetusta, uraohjausta tai ammatillista suunnittelua ja ohjausta jatko-opintoihin, työllistymistä edistäviin palveluihin tai työmarkkinoille; sekä muuta opetusta, joka edistää yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja arjen kansalaistaitoihin liittyviä valmiuksia. Kotoutumiskoulutuksen on sisällettävä myös työssäoppimisjakso taikka työ- ja toimintakykyä tukevaa toimintaa. Lisäksi sen on sisällettävä aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista.

Kotoutumiskoulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä säädetään tarkemmin kotoutumislain 26 ja 27§, ja omaehtoisesta opiskelusta 28–32§.

3.2. Kotoutumisohjelman toteutustapa, vastuutahot ja yhteistyö

3.2.1. Kotoutumisohjelman kotoutumislain mukaiset kotoutumispalvelut

Hartolan kunnan kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuuden tuottaa sopimuksella Lahden kaupunki / International House Lahti. International House Lahti tuottaa myös sopimuksella maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden yleistä ohjausta ja neuvontaa (KotoL 10§). Työttömien työnhakijoiden osalta tietyt palvelut kotoutujille tuottaa Päijät-Hämeen työllisyysalue. Päijät-Hämeen hyvinvointialue tuottaa sosiaali- ja terveyspalvelut sekä toimii kumppanina monialaisessa yhteistyössä. Päijät-Hämeen hyvinvointialue tarjoaa kuntapaikan saaneille kiintiöpakolaisille ja myönteisen oleskeluluvan saaneille turvapaikan hakijoille sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut. Maahanmuuttajien osalta erityisen tärkeässä roolissa on maahanmuuttajatiimin sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen palvelu.

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi (KotoL 14 ja 15 §), sekä arvioinnin pohjalta laadittava kotoutumissuunnitelma tai monialainen kotoutumissuunnitelma (KotoL 16 ja 17 §)

Päijät-Hämeen työllisyysalue vastaa alueen lakisääteisten työllistämispalvelujen järjestämisestä. Päijät-Hämeen työllisyysalue vastaa ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden palvelutarpeen arvioinneista ja kotoutumissuunnitelmien laatimisesta.

International House Lahden viranhaltija tekee tarpeiden mukaan muille maahanmuuttajille kuin työttömille työnhakijoille osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnit sekä tarvittaessa Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kanssa yhteistyössä monialaiset osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnit.

International House Lahden viranhaltija tekee tarpeiden mukaan muille maahanmuuttajille kuin työttömille työnhakijoille kotoutumissuunnitelmat ja tarvittaessa monialaiset kotoutumissuunnitelmat yhteistyössä Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kanssa.

Monikielinen yhteiskuntaorientaatio (KotoL 25 §)

International House Lahti järjestää monikielistä yhteiskuntaorientaatiota, johon Hartolassa asuvat maahanmuuttajat halutessaan osallistuvat. Palvelu tuotetaan yhteistyössä, jotta isommalla toimijalla on mahdollisuus laajempaan kielivalikoimaan. Hartolassa maahanmuuttajia on vähän, joten vuosittaiset vaihtelut kohde- ja kieliryhmissä voivat olla suuria.

Monikielisen yhteiskuntaorientaation järjestämisestä työttömien työnhakijoiden osalta on sovittu kuntien kesken siten, että Päijät-Hämeen työllisyysalue ja kunnat edistävät hankintaa yhteisesti ensi vuoden puolella.

Kotoutumiskoulutus (KotoL 26 ja 27 §) ja kielitaidon päättöttestaus (KotoL 26 §):

Päijät-Hämeen työllisyysalue vastaa ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden kotoutumiskoulutuksen ja siihen liittyvän kielitaidon päättöttestauksen toteuttamisesta. Kotoutumiskoulutuksen järjestäminen on kilpailutettu, tieto tahosta joka tuottaa kotoutumiskoulutuksen sekä kielitaidon päättöttestauksen Päijät-Hämeen työllisyysalueen työttömille työnhakijoille saadaan piakkoin.

International House Lahti järjestää kotoutumiskoulutuksen ja siihen liittyvän kielitaidon testaamisen muille maahanmuuttajille kuin työttömille työnhakijoille.

Kotoutumisohjelman aikainen ohjaus ja neuvonta (KotoL 13 §:n 1 mom. 5 kohta)

International House Lahti tuottaa Hartolan kunnan maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelut.

3.2.2. Kotoutumisohjelman muut kuin kotoutumislain mukaiset palvelut

Muu koulutus ja palvelut, jotka edistävät suomen ja ruotsin kielen osaamista, luku- ja kirjoitustaitoa, yhteiskunta- ja työelämävalmiuksia sekä työllistymistä ja yrittäjyyttä

Muut kunnan järjestämisvastuulla olevat palvelut kotoutumisen edistämiseksi

Maahanmuuttajien kotoutumista, osallisuutta ja hyvinvointia tuetaan monipuolisesti kunnan varhaiskasvatus-, opetus-, nuorisoi-, kulttuuri- ja liikuntapalveluissa. Nuorisopalveluita ovat mm. etsivä nuorisotyö, nuorten työpaja sekä tammikuussa 2025 käynnistyvä Ohjaamopalvelu alle 30-vuotiaille. Hartolan kunnan varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa opetetaan maahanmuuttajalapsia. Maahanmuuttajalapsia on Hartolassa vain yksittäisiä, ja heidät sijoitetaan normaaleihin ryhmiin ja luokkiin.

Hartolan kirjasto tukee ja kannustaa maahanmuuttajia omaehtoiseen suomen kielen opiskeluun. Kirjastosta on mahdollisuus lainata opiskeluun tarvittavia kirjoja. Eniten lainataan suomen kielen oppimateriaaleja ja

helppolukuisia selkokirjoja. Myös verkossa on tarjolla maksuttomia kielenopiskelumateriaaleja. Maahanmuuttajat käyttävät kirjastoa itsenäiseen opiskeluun ja käyttävät kirjaston kopiointipalvelua.

Itä-Hämeen Opiston kansanopisto ja kansalaisopisto tukevat maahanmuuttajia: saatavilla ovat kansalaisopiston yleissivistävät opinnot ja muu kurssitoiminta. Maahanmuuttajille ja heitä kohtaaville ammattilaisille voidaan räätälöidä täsmäkoulutusta tarpeiden mukaan.

Myös esimerkiksi kolmannen sektorin toimijat ja seurakunta ovat mukana kotoutumistyössä. Järjestöt ja yhdistykset järjestävät ohjelmaa, johon myös maahanmuuttajat ovat tervetulleita.

Kunnan työllisyyspalvelut järjestää 1.1.2025 alkaen Päijät-Hämeen työllisyysalue. Lisäksi Hartolan kunta on tehnyt Jyränkölän Settlementti ry:n / TyövoimaTaito -hankkeen kanssa toiminnallisen yhteistyösopimuksen v. 2025–2027, joka kattaa mm. asiantuntijaosaamisen vaihdon asiakkaiden valmennuksessa, ulkomaankielisten palveluissa sekä haastavien asiakkuuksien yhteisessä rajapintatyössä.

Työllisyyttä ja yrittäjyyttä tuetaan ja edistetään yhteistyössä alueen yrittäjien ja kunnan eri toimialojen kanssa. Hartolan kunta hankkii yrityspalvelut LADEC:ltä, josta on mahdollisuus saada tukea esimerkiksi yritysten perustamiseen ja kehittämiseen.

4. Seuranta ja arviointi

Kunnan kotoutumishjelmaa ja sen toteutumista seurataan vuosittain tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä. Kotoutumishjelma ja sitä kuvaava asiakirja päivitetään tarvittaessa.

Seurannassa hyödynnetään saatavilla olevaa tilastotietoa, viranomaistietoa ja asiakaspalautteita.

5. Tiedottaminen ja viestintä

Tiedotamme kotoutumishjelmasta ja kotoutumispalveluista selkeästi ja helposti saatavilla olevilla materiaaleilla. Viestinnässä asukkaille hyödynnetään ennen kaikkea kunnan verkkosivuja ja sosiaalista mediaa, sekä kolmannen sektorin verkostoja. Sisäistä viestintää kunnan henkilöstölle ja luottamushenkilöille toteutetaan sähköpostitse.